

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001-4.3.04-0057

„Устойчиво развитие на човешките ресурси за целите на университетското образование по/на различни езици във Факултета по класически и нови филологии чрез разработване и внедряване на електронни форми на дистанционно обучение“

Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз

Европейски социален фонд

Какво трябва да знаем за структурата на изречението в старогръцката проза?

*The edifice, lofty though it may be, is built of bricks,
not of huge blocks of Cyclopean masonry.*

J. D. Denniston, Greek Prose Style, 61

1. Старогръцкият език предпочита дълги съставни изречения със съчинителни или подчинителни връзки, чиито съставни прости изречения могат лесно да се открият благодарение на структуроопределящи маркери като μέν..., δέ..., δέ, τέ... καί, οὔτε...οὔτε, μήτε...μήτε, οὐδέ, μηδέ и пр.
2. Екстралингвистичната информация в рамките на едно изречение значително се увеличава благодарение на употребата на предикативни причастия и абсолютните конструкции Genitivus absolutus и Accusativus absolutus, които означават второстепенно действие спрямо действието на сказуемото, извършвано съответно от същото глаголно лице или от друго лице.
3. Поради наличието на тонично ударение емфазата в старогръцкото изречение се постига чрез словоредата или чрез употребата на частици. Тяхното значение и употреба трябва да се усвои. Не ги пренебрегвайте само защото са малки!
4. Значението и употребата на съчинителните и подчинителните съюзи трябва също добре да се научат.
5. Старогръцкото изречение може да се конструира по два основни начина съгласно античната литературна теория (Arist. Rh. 1409a 26):

λέξις εἰρομένη („нанизан стил“, εἶρω – **нижа**) – твърденията в изречението следват „нанизани“ едно след друго, като между тях има хлабава връзка и не се предусеща краят на изречението, който е отворен. Този стил е подходящ при описания на факти и негов най-добър представител е Херодотовата проза:

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001-4.3.04-0057

„Устойчиво развитие на човешките ресурси за целите на университетското образование по/на различни езици във Факултета по класически и нови филологии чрез разработване и внедряване на електронни форми на дистанционно обучение“

*Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз*

Европейски социален фонд

Τὸ μὲν νῦν ἀρπάζειν γυναῖκας ἀνδρῶν ἀδίκων νομίζειν ἔργον εἶναι, τὸ δὲ ἀρπασθεισέων σπουδὴν ποιήσασθαι τιμωρέειν ἀνοήτων, τὸ δὲ μηδεμίαν ὥρην ἔχειν ἀρπασθεισέων σωφρόνων· δῆλα γὰρ δὴ ὅτι, εἰ μὴ αὐταὶ ἐβούλοντο, οὐκ ἂν ἤρπάζοντο (Hdt. 1, 4, 2).

(Персите казват, че) това сега да отвлечаш жени се смята за дело на несправедливи мъже, това да се положи усилие за отмъщаването на отвлечените – на неразумни, а това да не се отделя никакво внимание на отвлечените – на здравомислещите: защото всъщност е ясно, че ако те не са искали, не биха били отвлечани.

- **λέξις κατεστρεμμένη** („завъртян“ стил, **καταστρέφω** – „завъртам надолу; насочвам към края, **завършвам**“) – стил, при който твърденията са насочвани към някаква цел и край. Нарича се метафорично още **περίοδος** [„обиколка“ в спортния език за състезание в бягане, където стартът и финалът в стадиона съвпадат, защото състезателите след старта се „завъртат“ около стълба за завиване (**νύσσα, καμπτήρ**) и се завръщат там, откъдето са тръгнали]. При този стил разнообразни маркери, често въвеждащи подчинени изречения, отбелязват развитието на мисълта напред и насочват развитието ѝ към нейното осъществяване. Смишълът „виси“ дотогава, докато изречението не стигне до края си, защото мисълта не е завършена, докато още нещо не се добави. Едва в края на изречението читателят усеща удовлетворение, че мисълта е стигнала до своя завършек и отсечката за бягане е покрита.

ὣν ἂν μὴ βελτίω ἔχωμεν λέγειν ἐν τῷ παρόντι, εὖ ἴσθι ὅτι οὐ μὴ σοὶ συγχωρήσω, οὐδ' ἂν πλείω τῶν νῦν παρόντων ἢ τῶν πολλῶν δύναμις ὡσπερ παιῶν ἡμᾶς μορμολύττηται, δεσμοὺς καὶ θανάτους ἐπιπέμπουσα καὶ χρημάτων ἀφαιρέσεις (Pl. Cr. 46c).

От тези неща, ако не можем да кажем по-добри в настоящия момент, добре знай, че в никакъв случай няма да се съглася с теб и няма силата на мнозинството да ни плаши повече от настоящите заплахи сякаш сме деца, като ни размахва затвори и смъртни присъди и конфискации на имущество.

Европейски съюз

ПРОЕКТ BG051PO001-4.3.04-0057

„Устойчиво развитие на човешките ресурси за целите на университетското образование по/на различни езици във Факултета по класически и нови филологии чрез разработване и внедряване на електронни форми на дистанционно обучение“

Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“,
съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз

Европейски социален фонд

Главно изречение: εὖ ἴσθι.

Две подчинени изречения:

- подчинено условно изречение, въведено с εἰ и конструирано с Coni eventualis ἂν ἔχωμεν. В него е налице реторическата фигура *проlepsis*, за да се подчертае важността на нещата, по които е постигнато съгласие (ὣν ἂν μὴ βελτίω ἔχωμεν λέγειν);
- подчинено изявително изречение, въведено с ὅτι, което от своя страна е съчинено от две прости посредством οὐδ'. Първото просто изречение има за казуемо οὐ μὴ συγχωρήσω (Coni в изречение за страх с отрицателен елиптически Verbum regens за категоричност на твърдението), а второто – οὐδ' ἂν μορμολύττηται (Coni eventualis) с употребено *сравнение* (ὥσπερ παιῖδας ἡμᾶς μορμολύττηται). Към подлога на второто подчинено изречение е прибавено предикативното причастие ἐπιπέμπουσα, при чиито преки допълнения е налице *полисиндетон* (δεσμούς **καὶ** θανάτους ... **καὶ** χρημάτων ἀφαιρέσεις). В него се забелязва и известна *алитерация*: οὐδ' ἂν πλείω τῶν νῦν παρόντων ἢ τῶν πολλῶν δύναμις ὥσπερ παιῖδας.